

Studieresan till Shanghai

"Distance Education and Community Learning"

15 - 22 oktober 2006

Studiefrämjandet besöker...

- ♦ Shanghai Distance Education Group Companies
- ♦ Shanghai Adult Education Association
- ♦ Shanghai Longlife Learning Research Institute

Text, foto och layout:

Thomas Johnsson
Studiefrämjandet i Skåne
och Blekinge

Studieresan till Shanghai

"Distance Education and Community Learning"

15 - 22 oktober 2006

Innehållsförteckning

Sida

Dag 1: Flyg Sverige - Kina: elva timmar	3
Dag 2: Besök i stadsdelen Putou, Shanghai	3
Fakta om Kina	7
Dag 3: Konferensen "China - Sweden International Forum on Distance Education & Community Learning	8
Dag 4: Besök i stadsdelen New Pudong Area	13
Dag 5: Besök i stadsdelarna Jing An och Huangpu	16
Dag 6: Besök i staden Hangzhou (West Lake)	19
Dag 7: Besök i staden Shaoxing	22
Dag 8: Hemresan	24
Bilder från Kina	25

Resan genomfördes i Studieförbundets regi och med följande deltagare: Tore Persson, Gao Shuting, Karin Ekermann, Sonja Hedman, Eva R Fähræus, Ulla Laurin, Karin Johansson, Staffan Roselius och Thomas Johnsson.

© Text & foto:

Thomas Johnsson
Studieförbundet i Skåne och Blekinge
Box 2003, 281 02 HÄSLEHOLM
Tel: 0451-140 91
Mobil: 070-331 61 26
E-post: thomas.johnsson@sfr.se

Bild på framsidan: Festival för det livslånga lärandet i stadsdelen Putou i Shanghai
- De kinesiska tecknen på framsidan betyder just livslångt lärande
Bilder på denna sida: Skyskrapor i New Pudong Area i Shanghai

Resan till Shanghai och dess omgivningar

2006

Hjulen slår i backen med en duns och den stora Airbus 430 från Finnair, som tagit oss på en direktflygning från Helsingfors, reverserar högljutt sina motorer, vilket gör landningssträckan förvånansvärt kort. Vi har anlänt till Shanghais internationella flygplats i Pudong. Det är måndagen den 16 oktober – och en ny spännande arbetsvecka har börjat, trots att klockan bara är strax efter två på natten, svensk tid. I västra Kina är det dock redan morgon och solen sänder sina varma strålar genom disig luft – Här är det fortfarande sommar! Flygplatsen har en vacker, futuristisk arkitektur och imponerar genom sin storlek. Med intresse noterar jag att man källsorterar i tre olika fraktioner vid de många papperskorgarna!

Vi är en grupp erfarna folkbildare från Sverige, representerande Studieförbundet, som under en dryg vecka är på officiellt studiebesök hos följande organisationer: "Shanghai Distance Education Group Companies", "Shanghai Adult Education Association" och "Shanghai Longlife Learning Research Institute".

Vår grupp leds av **Tore Persson**, fd ordförande i vårt distrikt i Stockholm och ansvarig för folkbildningsnätet vid Folkbildningsrådet. Övriga deltagare är **Gao Shuting**, Tores sambo, lärare och forskare inom distansutbildning vid Stockholms universitet och också en av resans tolkar, **Karin Ekermann**, handläggare av internationella frågor vid vårt riksförbund, **Eva R Fähræus**, lärare och forskare vid Stockholms universitet med bl a distansundervisning som en av sina specialiteter, **Sonja Hedman-Folke**, som arbetar med bl a landsbygdsutveckling och distansundervisning i Småland, **Ulla Laurin** och **Karin Johansson** från vår Uppsalaavdelning, arbetar med flexibelt lärande avseende både formell och icke-formell vuxenutbildning, **Staffan Roselius**, som numera utbildar lärare inom folkhögskolans värld och undertecknad, **Thomas Johnsson**, som arbetar med folkbildning sedan tjugo år tillbaka.

Vid flygplatsens utgång möter vi våra värdar; professor **Ye Zhonghai**, professor **Huang Binhua**, **Mr Cang Gongsu**, **Mr Wang Zhenguo** och vår officiella tolk **Li Wei**, en trevlig och duktig, kvinnlig tolk i 25-årsåldern. Eftersom Tore, Shuting och Karin träffat de flesta vid deras besök hos oss sommaren 2005 blir det igenkännandets glädje som präglar mötet.

Vi tar plats i en liten vit minibuss med den kvinnliga föraren **Yu Qianhui** och far - via en två-trefilig motorväg - de fyra milen in mot centrum. Vi noterar att mittsträngen är som en välansad parkanläggning med gulvita palmliljor (*Yucca gloriosa*), djuprosa rosenlager (*Nerium indicum*) och välklippta häckar i olika etager. Bredvid vägen löper den hypersnabba magnetågbanan Shanghai Maglev Train. Ju närmare centrum vi kommer desto mer imponerande blir bebyggelsen och när vi passerar över Yangpu Bridge, som löper över den breda floden Huangpu River, exploderar intrycken i ett virrvarr av höga, tätt placerade bostadshus, breda vägar som liksom "hänger i luften" och jättelika skyskrapor. Det blir nästan skrämmande; Kan sådana miljöer verkligen existera – och fås att fungera – i verkligheten?

Shanghai är en megastad med sina cirka 18 miljoner invånare och staden har – under de senaste tio åren – haft en enorm tillväxt på mellan 10-20% årligen. Vid några tillfällen lär en tiondel av världens alla byggekranar varit samlade i staden.

Måndagen den 16 oktober

SHANGHAI

...har cirka 18 miljoner invånare enligt officiella siffror, sannolikt finns det fler, och en enorm tillväxttakt på mellan 15 och 20% årligen de senaste åren! I Kina som helhet ligger motsvarande siffra på cirka 10%. Under vissa perioder - bl a 1997 - lär 10% av alla världens byggekranar ha varit samlade i staden.

Staden är Kinas största och även den viktigaste handels- och industristaden i landet. Shanghai står idag för cirka 10% av Kinas industriproduktion och 15% av dess export.

Staden är en blandning av asiatisk och europeisk stil; går du längs hamnen kan du tro att du är i en engelsk hamnstad ("The Bund") och går du in ett par kvarter, så är du förflyttad till en urgammal kinesisk stad.

Stadsdelen New Pudong Area är ett område som bebyggt under de senaste 10-15 åren och som hyser 100-tals jättelika skyskrapor, bl a Jinmao Tower.

Ostindienfararen Götheborg i Shanghais hamn. Om några veckor seglar den åter mot Sverige!

Inom Pudong New Area på motsatta flodstranden i förhållande till The Bund – engelsmännens gamla paradgata – har det vuxit upp mängder med flera hundra meter höga byggnader, bl a Shanghais TV-torn.

Vi gör ett kort uppehåll vid vårt hotell – Magnolia Hotel – i stadens norra delar, innan det bär av mot hamnen och det svenska 1700-talskeppet "Götheborg". Den moderna kopian av den gamla Ostindienfararen har för egna segel tagit sig runt Afrikas och Asiens kuster och kommit till Shanghai. Under pompa och ståt och med kungligt beskydd seglade den uppför floden och ankrade upp i hamnen för några månader sedan. Projektet stöttas av kända svenska storföretag som Volvo, Ericsson, SKF, SAS, Atlas Copco och Swedbank. Vi träffar svenska ungdomar som är besättningsmän på fartyget – och de berättar att i slutet av månaden bär det av hemåt.

Klockan är strax före 12, lokal tid. Solen värmer intensivt och temperaturen letar sig upp till mellan 25 och 30 plusgrader! När vi går för att äta lunch på restaurangen Shanghai Mai Zi Wang Hotel ringer väckarklockorna hos våra anhöriga därhemma. Det är en tidsskillnad på sex timmar. Vi möts av vackert klädda flickor, som artigt hälsar oss välkomna; "Huan ying, huan ying!" (kinesiska för välkomna) och därefter sätter vi oss till bords. En roterande glasskiva på ett runt bord gör det lätt för oss alla att nå de maträtter som nu dukas fram till oss; Jag räknar till hela nio kalla smårätter, åtta varma och tre söta desserter. Måltidsdrycken består av grönt te, juice, öl eller någon slags dryck på sesamfrö. Vi övar vår finmotorik och väljer därför ätpinnar till bestick – Det går förvånansvärt bra! Vid ett senare tillfälle skall jag mer i detalj beskriva en kinesisk måltid.

En vacker, fartfylld och mycket färgrik solfjäderdans i stadsdelen Putou - man firar festival för det livslånga lärandet!

Strax före klockan 14 kommer vi till stadsdelen Putou och området GanQuan. Just denna dag firar man en festival för det livslånga lärandet (Longlife learning) och vi är inbjudna som hedersgäster tillsammans med stadsdelens ledning och kommunistpartiets lokale ledare. I en nyanlagd, vacker park omgiven av ett stort antal trettiotvåningars bostadshus möts vi av färggranna, dansande drakar i jätteformat, ballonger och banderoller med bl a skriften "Studera och gör livet rikare" samt rödklädda trumslagare, vars taktfasta trumslag ekar mellan husen. Vi tar plats i skuggan under några parasoller och blir rejält betittade - men ytterst vänligt bemötta - av de övriga åskådarna. Det är nog inte varje dag man har besök av utländska gäster, det

förstår vi! Flera lokala TV-team bevakar också arrangemanget.

Vi bjuds på välkomsttal, Tore tackar för att vi blivit inbjudna och så börjar själva föreställningen. Olika dansgrupper med skickliga amatörer – ofta lite äldre män och kvinnor - bjuder på vackra danser med färggranna dräkter och masker. Vi imponeras av deras skicklighet och njuter av både värmen och uppmärksamheten. Föreställningen varar en dryg timme och därefter blir vi förevisade en grupp kvinnor (en "studiecirkel") som arbetar med dockkläder, en grupp som utövar körsång och en man som målar vackra tavlor med bara fingertopparna. Längs en av gatorna kan vi njuta av en spännande fotoutställning med foton av väldigt hög kvalitet, både bildmässigt och tekniskt. Vi tackar festivalarrangören för en fantastisk upplevelse och reser vidare.

Nästa anhalt blir det lokala biblioteket i GanQuan. Det håller öppet alla dagar utom måndagar, har en mycket hög kvalitet, har naturligtvis databaser/internetuppkoppling och erbjuder besökarna att läsa och låna böcker och tidningar. Vid vårt besök sitter det en handfull äldre män och läser tidningar – ibland gäspar de högljutt eller hostar och harklar sig ohämmat – något som tydligen är socialt accepterat i Kina. Det lokala biblioteket serverar cirka 100 000 invånare och förutom själva biblioteket har man även tjugo s k "reading-rooms" inom sitt område.

Ett kort stycke bortom biblioteket ligger GanQuan Community School, som förutom skola även är kommunens allaktivitetshus. Här möter vi för första gången Kinas motsvarighet till våra studiecirklar. Redan på gårdsplanen bjuds vi på dans av kvinnor med lila dräkter och solfjädrar. Inne i skolan besöker vi små grupper av människor – även här är det mestadels lite äldre personer – som tillsammans övar sig i dans, kalligrafi, körsång, kinesisk opera, datakunskap, att spela trummor och att tillverka sidenblommor. I ett rum studerar man tillsammans och analyserar poesi och i ett annat finner vi en utställning med exotiska fjärilar och små figurer i elfenben. Medelålders, arbetsföra personer och ungdomar kommer hit på kvällar och helger, då de i annat fall är upptagna av arbete respektive skola. Lokalerna har god standard och är t ex försedda med moderna datorer från Dell och luftkonditioneringsanläggningar.

Efter studiebesöket sätter vi oss ner runt ett bord dukat med frukt och kakor. Vi bjuds på grönt te och samtalar om skolans verksamhet. Både den centrala och den regionala regeringen vill uppmuntra den icke-formella vuxenutbildningen – motsvarande vår folkbildning – och skjuter därför till öronmärkta medel för detta. Statens syfte med anslaget är att göra den enskilde individen både lyckligare och mer harmonisk, vilket i sin tur leder till ett mer välfungerande samhälle. Således ett syfte som inte nämnvärt avviker från syftet med statsanslaget till svensk folkbildning, även om man i Kina inte fokuserar på orden demokrati och demokratiutveckling lika tydligt som hos oss! Till följd av att den kinesiska staten subventionerar denna utbildning behöver deltagarna endast betala en ringa deltagaravgift; några tiotal yuan (en yuan är lika med en svensk

Vid skolan övar man att sjunga opera, att dansa och att tillverka sidenblommor

Studiecirklar på kinesiska: Datakunskap och kalligrafi

Internationellt samarbete i studiecirkelform. Eva Fåhraeus och Ulla Laurin tar del av arbetet.
Foto: Li Wei

krona) för en hel termin. Deltagarna har goda möjligheter att själva bestämma innehållet i utbildningen, även om man oftast hamnar i de traditionella ämnesvalen, exempelvis kalligrafi, dans, stränginstrument etc. Man kan delta i aktiviteter som är av engångskaraktär eller sträcker sig över flera dagar, veckor eller terminer.

Skolans ansvar i GanQuan omfattar en stadsdel om 42 km² och cirka 100 000 invånare. Man anser sig välförsedd med resurser och har t ex tolv "grundskolor", ett flertal aktivitetscentra, lokala bibliotek och träningscentra.

Förutom den ordinarie utbildningen av barn och ungdomar är man även ansvarig för att utveckla den lokala kulturen, den icke-formella vuxenutbildningen med sina ledare och den lokala förvaltningens olika chefer.

Kineserna fattade 1986 beslut om en skolreform som fortfarande gäller. Man införde gradvis en obligatorisk nioårig grundskola från sju års ålder, följd av yrkesskolor, högre utbildning och vuxenutbildning. Alla barn börjar dock inte i skolan, och långt ifrån alla fullgör sin grundutbildning. Ett annat problem är lärarbristen, som delvis är ett arv från kulturrevolutionen (Utrikespolitiska Institutet; "Länder i fickformat" 2002).

För att bedriva den icke-formella vuxenutbildningen disponerar skolan fyra professionella lärare, 21 ideella lärare (oftast pensionerade f d lärare) och ett antal viss-tidsanställda lärare.

Man har f n cirka 200 olika studiegrupper, som arbetar med data, dans, opera, musik, litteratur etc. Önskar några deltagare studera t ex svenska söker man i sin omfattande databas efter lämplig lärare – och hittar man en sådan och tillika har tillräckligt många intresserade kan man starta studiegruppen.

Vid vissa tillfällen bjuder man in föreläsare från något universitet och i andra sammanhang kan man erbjuda "study on-line", d v s distansundervisning över Internet.

Lärarna, som leder denna "folkbildning" får en introduktionsutbildning men verkar sedan inte erhålla någon vidare ledarutveckling. Det går således inte att jämföras med Studieförbundets ledarutveckling i tre steg (L1-L3) jämte Ledarforum.

Strax efter klockan 17 faller mörkret hastigt och en halvtimme senare är det nermörkt. Vi tackar våra värdar för det intressanta samtalet och blir därefter bjudna till en fasjonabel restaurang. Vi sätter oss – som vanligt – runt ett cirkelrunt bord och bjuds på över tjugo olika smårätter; minibläckfisk, stekt anka, sötvattenfisk från floden, maneter, sjögurka, olika sorters svamp, räkor, olika grönsaker, soppa på bambuskott etc. Maten är spännande – och välsmakande – och till följd av att den inmundigas med pinnar så är risken för att man "slänger i sig maten" helt obefintlig!

Strax före klockan 21 är vi åter på hotellet, väldigt trötta till följd av flygresan, tidsomställningen och dagens alla fantastiska intryck. Innan jag somnar vågar jag mig på en sammanfattande karaktäristik av våra kinesiska vänner; glada, spontana, skojfriska och alltid nära till skrattet - men också seriösa och ansvarskännande.

Kortfakta om... **KINA**

Kina har idag över 1,3 miljarder invånare, d v s var femte människa på jorden är en kines. På knappt ett halvsekel har landet mer än fördubblat sin folkmängd. En av regeringens mest kända åtgärder för att bromsa tillväxten är "ettbarnspolitiken", som innebär att par som skaffar mer än ett barn riskerar att mista samhälliga förmåner.

Nittiotvå procent av befolkningen kallar sig "han", liktydigt med kines. De övriga, omkring 100 miljoner invånare, fördelar sig på 55 minoritetsfolk. Till dessa grupper hör t ex zhuang (15 miljoner), manchuer, hui; muslimska kineser, miao, uigurer, yi, mongoler och tibetaner. Utanför landets gränser finns ett "andra Kina": kanske 40 miljoner kineser bosatta i Taiwan, USA, Kanada, Singapore och olika länder i Sydostasien.

Kinesiska är modersmål för över en miljard människor i och utanför Kina och är därmed världens största språk. Det kännetecknas av enstavighet, där en stavelse är lika med ett begrepp - och med ett skrivtecken. Man talar olika dialekter. Den officiella dialekten är den som talas i Peking. Shanghai-dialekten är svår att förstå för en Pekingbo och dialekterna längre söderut är helt obegripliga för en nordkines. Skrivtecknen är dock lika i hela landet. I dagens kinesiska används högst 10 000 skrivtecken, för vanlig bokläsning räcker det att kunna cirka 3 000 tecken. En enhetlig alfabetisk ljudskrift - pinyin - har sedan 1979 ersatt gamla västerländska system för omskrivning av kinesiska ord och namn till det latinska alfabetet. Exempelvis heter Peking numera Beijing, taoism heter daoism och Mao Tzetung heter Mao Zedong.

Kinesernas traditionella trossystem - konfucianismen och daoismen - är snarare etiska vishetsläror än religioner. Det finns även buddhism (utövas ofta parallellt med någon av vishetslärorerna), lamaism, islam och några kristna församlingar.

Kina är ett av världens största länder, mindre än Ryssland och Kanada och ungefär lika stort som USA. Inom landets gränser ligger världens högsta berg (Qomolangma eller Mount Everest). Kinas nordligaste del når ungefär samma breddgrad som norra Tyskland, medan dess sydligaste punkt ligger i tropikerna. Stora floder är den nyckfulla - och ofta översvämningsdrabbade - Gula floden, den trafikerade vattenleden Yangtze-floden, som mynnar norr om Shanghai, Amurfloden i norr och Xijiang i söder.

Den kinesiska civilisationen som för 3500 år sedan trädde fram ur förhistoriens dunkel var en högt utvecklad bronsålderskultur vid Gula flodens mellersta lopp. Under större delen av sin långa historia låg Kina avskärmat från andra avancerade civilisationer. Kineserna kom därför att se sitt land som civilisationens centrum - Mittens rike - omgivet av barbarer. De trodde sig - liksom européerna - vara överlägsna omvärlden! Pappret, sidenet, porslinet, kompassen, seismografen och krutet är bara några av Kinas bidrag till mänsklighetens materiella kultur.

Olika kejserliga dynastier har avlöst varandra, både med inhemska och ockuperande kejsare. Kina har sällan drivit några angreppskrig utan istället värnat om att behålla "Mittens rike" slutet och orört, till skydd mot omgivande barbarer!

(ur Länder i fickformat nr 118 Kina; aug 2002, Utrikespolitiska institutet)

Tisdagen den 17 oktober

Vi äter frukost – en blandning mellan kinesiska och västerländska rätter – vid halvåttatiden och reser en timme senare med vår minibuss till Shanghais TV-universitet. Vi kommer fram till en mycket modern tio våningsbyggnad i glas och betong omgiven av en vacker park och något lägre hyreshus. Våra värdar tar emot oss i den pampiga entrén, och för oss med hiss upp till ett magnifikt ”välkomst- eller vilorum”, inrett i sobra färger och möblerat med stora, mörkbruna skinnmöbler. Upplevelsen för tanken närmast till ordet ”statsbesök” – så flott mottagna blir vi! Vi hälsas välkomna av **Mr Xie Lijuan**, vice ordförande för Shanghais politiskt rådgivande organ och **Mr Li Junxiu**, ställföreträdande chef för Shanghais kommunala utbildningskommitté, därefter presenterar vi oss för varandra och bjuds på grönt te.

Klockan nio startar vår gemensamma konferens; ”China – Sweden International Forum on Distance Education & Community Learning”. De 60 konferensdeltagarna har nu tagit plats i en rund, mycket modern konferenssal, vars väggar är klädda med brun träpanel. Två stora TV-skärmar ger oss möjlighet att nyttja våra Power Point-presentationer. Vid varje plats finns en mikrofon och ett uttag för en bärbar dator och i den innersta cirkeln har varje plats en dataskärm. På varje plats finns också en fuktig tygservett, ett glas vatten och en kopp te samt hela konferensprogrammet med en kort resumé av varje föreläsning. Allt är planlagt och förberett in i minsta detalj!

Den internationella konferensen mellan Kina och Sverige har som tema ”Distance Education and Community Learning”

Konferensen inleds med ett antal välkomsttal av **Mr Xie** och **Mr Li** (se ovan) samt av **Mr Zhang Deming**, ordförande för Shanghais TV-universitet. **Tore Persson** tackar i sitt inledningsanförande för inbjudan till denna konferens och till den spännande veckan i Shanghai. Vid ett besök i Shanghai för två år sedan hade Tore deltagit i en liknande konferens som denna, och fått reda på att man lokalt experimenterade med olika typer av icke-formell vuxenutbildning. Verksamhet som bl a benämndes ”study circles” - studiecirkel på svenska och Xue Xi Quan på kinesiska. Ett sökande på Internet med hjälp av Googles gav i slutet av september i år drygt 38 000 ”träffar” på kinesiska webbsidor med ordet ”Xue Xi Quan”. ”Something is obviously happening in China!”, menar Tore.

Efter den halvtimmeslånga inledningen är det dags för gruppfotoografering och ett mycket intressant besök i själva universitetet. **Mr Wang Min**, expert på distansundervisning, visar stolt upp de hypermoderna lokalerna med datasalar, TV-skärmar, storbilds-TV, TV-studios, redigeringslokaler och stora arkiv med mängder av olika utbildningsprogram på video och DVD. Vi imponeras av den fantastiska infrastrukturen och de resurser man disponerar. Vid universitet undervisas 100 000 elever av drygt 500 lärare. En stor del av utbildningen sker på distans genom att man – via kinesiska satelliter – är uppkopplad mot olika andra utbildningsanstalter i Shanghai och ute i det jättelika landet. Man verkar ha en stark tro på tekniken och dess möjlighet att överföra kunskap mellan människor – och tydligen har man lyckats finna lämpliga pedagogiska metoder för denna typ av undervisning. *Jämför gärna med universiteten i Lund och Uppsala!*

Kvart över tio är vi åter tillbaka i det runda konferensrummet. **Tore Persson** inleder med en föreläsning om "The Study Circle – an Efficient Method for Learning and Social Change". Han nämner att i Sverige genomförs årligen över 300 000 studiecirklar med cirka 1½ miljon deltagare på ett befolkningsunderlag om drygt 9 miljoner invånare. Några underrubriker i Tores föreläsning är "Dialogues instead of lectures", "Rooted in Non-Governmental Organisations" och "Cheap and Efficient". Han beskriver även studieförbundens organisation och att staten vid vissa tillfällen utvärderar vår verksamhet. Föreläsningen avslutas med att Tore pekar på några framtida problem/utmaningar: Krympande anslag, nerläggning av lokalkontor, integrering av våra invandrare, verklig deltagardemokrati, risken att även vi institutionaliseras och – inte minst – hur vi skall kunna bidra till att skapa ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle.

Föreläsningarna är korta – 20-30 minuter – och översatts muntligen till kinesiska respektive engelska. Näst i tur är **Mr Wang Min** (Shanghai Expert on Distance Education). TV-universitetet i Shanghai grundades 1960 och därmed initierades också högskoleutbildning med stöd av TV-utsändningar. Idag täcker detta utbildningsnätverk hela Shanghai och är ett tvåvägskommunikationsmedel. Man har naturligtvis även kontakt med övriga Kina men också med universiteten i Hongkong, Kyoto i Japan och Harvard i USA. Idag är man även uppkopplad via Internet. Fullskalig högskoleutbildning har etablerats på s k "on-line college" och "adult education college". Som stöd för undervisningen har man – förutom den avancerade tekniska infrastrukturen – även omfattande resursdatabaser och ett pedagogiskt utvecklingsprogram för sina lärare.

Därefter är det **Ulla Laurins** och **Karin Johanssons** tur att föreläsa på temat "Traditional Study Circle and Distance Education". De ger en spännande beskrivning av sitt arbete med flexibelt lärande och distansstudiecirklar i Uppsala, bl a med stöd av Centrum för Flexibelt Lärande (CFL). Denna form av utbildning gör det möjligt för fler att delta i vår verksamhet; De som bor i glesbygdsområden, långt från Studieförbundets kontor, de som är handikappade eller de som inte kan studera på regelbundna tider. De menar även att det egentligen inte är någon större skillnad mellan en traditionell studiecirkel och en på distans! Distansstudiecirkeln är dock oberoende av tid och rum, då den innehåller en ständigt pågående dialog och där eleverna deltar i "samtalet" när det passar dem. I vissa fall kan man blanda de traditionella mötena med möten på nätet och skapa en mycket god mix! Som alltid är det viktigt att det finns ett starkt deltagarinflytande och tid för reflektion och eftertanke.

Före lunch lyssnar vi även på **Mr Dong Baizhi** (Shaoxing Expert on Distance Education). Shaoxing är en stad trettio mil sydväst om Shanghai, som vi kommer att besöka senare i veckan. Mr Dong menar att i staden bedriver man både traditionell distansundervisning (via brevväxling) och modern (med stöd av Internet). Mer än 40 virtuella högskolor är nu knutna till Shaoxing och under 2006 har man cirka 20 000 studenter knutna till dessa utbildningsanstalter. Man stöder även den kommunala utbildningen med årliga utvärderingar och agerar även som en tankesmedja.

Under hela konferensen har man videofilmat samtliga föreläsningar och innan vi går till lunch får varje deltagare ett stort färgfoto från morgonens gruppfoto. Jag har noterat att man – under själva konferensen på förmiddagen – ganska oblygt talat i mobiltelefon. Två tredjedelar av deltagarna är män. Efter varje föreläsning applåderar

Vi träffar professor emeritus Wang Enfa, expert på nordisk folkbildning i allmänhet och danske folkbildaren Grundtvig i synnerhet

alla – även den som föreläst - kraftfullt men kortvarigt. Många av föreläsningarna har beledsagats av fina Powerpoint-presentationer.

Vid tolvtiden bjuds vi på brick-lunch i lärarnas matsal. Efter lunchen träffar vi **professor emeritus Wang Enfa**, som studerat nordisk folkbildning i allmänhet och den danske folkbildaren Grundtvig i synnerhet. En ödmjuk och vänlig man som gärna skulle vilja besöka de nordiska länderna.

Efter en timmes lunch fortsätter konferensen. **Mr Ye Zhonghai** (Shanghai Expert on Permanent Education) – en av våra värdar – föreläser på temat "Goals, Focus and Features of Modern China's Community Education Development". Utvecklingen av ett modernt utbildningssystem skall ta sin utgångspunkt i kinesisk tradition och kultur, skapa en god infrastruktur, d v s moderna skolor, och bygga upp ett studiemotiverat och harmoniskt samhälle, som ger den enskilde individen en komplett utveckling. Man avser att utveckla en modern distansutbildning uppbyggd kring IT. Man vill nå eftersatta grupper i samhället, bl a med vuxenutbildningsinsatser men också utveckla unga medborgare som klarar de moderna nationella och internationella kraven i morgondagens Kina.

Vi förstår att målen är högt satta och att det sannolikt inte saknas resurser för att verkställa dem.

Näst i tur att föreläsa är **Gao Shuting** (Swedish Expert on Permanent Education) på temat "Experience of Swedish Study Circle and its Revelation to Modern China". Hon ger en god beskrivning av folkbildningen i Sverige, både den traditionella studiecirkeln och den mer moderna distansstudiecirkeln. Hon menar att "Sweden is a study-circle-oriented democratic society". Studiecirkeln, som är en icke-formell vuxenutbildning i Sverige, erbjuder ett möte på lika villkor, där deltagardemokratien är viktig och där man i en dialog lär av varandra. Hon menar vidare att studiecirkelns metoder mycket väl kan anammas i den kinesiska vuxenutbildningen, både avseende "face-to-face learning" och "on-line learning". Studiecirkeln vill öka den ömsesidiga förståelsen för ämnet och för varandra, t ex avseende den åldrande befolkningen, folkhälsan, de globala miljöproblemen och kulturarvet.

Nästa föreläsare är **Mr Gu Genhua** (Shanghai Expert on Permanent Education). Han talar på temat "Learning brings harmony". Sedan 1960-talet har begreppet "ständigt lärande" – long-life learning – varit aktuellt och då ofta varit föranlett av att utvecklingstakten i samhället ökat. Vi människor ställs inför många utmaningar under en livstid. Man har också insett att ett samhälle med för stora utbildningsklyftor är av ondo. Ökade kunskaper kan minska motsättningarna mellan människor och mellan människan och naturen och därmed öka möjligheten att skapa ett harmoniskt samhälle. Både inhemska och utländska influenser måste mötas för att skapa god utveckling.

Före eftermiddagens teapaus är det **Staffan Roselius** tur att föreläsa på temat "Training for Adult Post-School Education". Pedagogisk utbildningen av lärare inom den svenska folkhögskolan och inom vår studiecirkelverksamhet har drygt 35 år på nacken. Deras ledarskap går ut på att stärka demokratin i gruppen – och i samhället – genom att låta deltagarna ha inflytande på sina studier – och sina liv. De söker tillsammans kunskap, som de bearbetar i ett samtal mellan varandra. Ett synsätt som vi finner även i andra delar av världen, bl a i Afrika, Sydasien och Östeuropa. Idag har Centrum för Vuxenutbildning byggt ett världsomfattande nätverk för just vuxenutbildning och dess pedagogik.

Vi gör ett kort uppehåll och bjuds på grönt te och minst tio sorters kakor. Bland kakorna hittar vi söta s k "Moon-cakes", gjorda på gröna bönor och mycket välsmakande.

Efter den välgörande tepausen är det **Sonja Hedman-Folkes** tur att föreläsa på temat "Building a Regional Net of Adult Education". Sonja börjar sin föreläsning med att tala om gamla och nya tiders sätt att kommunicera, kastar en uppblåst jordglob över auditoriet, och påtalar att internet öppnat upp världen för oss! Sonjas utgångspunkt är landsbygdsutvecklingen i Blankaholm, nordöstra Småland. Hon undrar lite oroligt om så små samhällen överhuvud finns i Kina. Tillgång till Internet, många små lärcentra, datorkraft, duktiga handledare och olika nätverk är

viktiga ingredienser när man i dessa områden bygger upp en infrastruktur för lärande.

Nästa föreläsare är **Mr Xiao Jun** (Shanghai Expert on Distance Community Learning). Han föreläser på temat "Building Community Education System based on Modern Distance Education". Sedan 2005 har man – på uppdrag av kommunistpartiet - arbetat med att göra Shanghai till en "up-to-date learning city". Inga krafter har sparats i detta målmedvetna arbete och man är nu på gång att skapa en futuristisk medial plattform för fortlöpande utbildning.

Vi imponeras av de resurser som finns då det gäller "wireless and wired networks", "multi-dimensional transmission for distance education", "public telecom network", "wired TV-net" och "satellite transmission systems" samt olika datanätverk. TV-universitetet, som vi själva sitter i idag, är ett bra bevis på att man redan lyckats nå långt i sina strävanden!

Därefter är det **Eva R Fähræus** (Swedish Expert on Community Learning) tur att föreläsa på temat "Skills of Interactive Dialogue in Community Learning". Dialogen är en speciell form av konversation som kan fördjupa den ömsesidiga förståelsen. Deltagarnas olika bakgrund och erfarenheter kan skapa nya idéer och bredda diskussionen. En effektiv dialog bär följande kännetecken: Ett tydligt tal, där våra synpunkter, fakta och bakgrund kommer fram, ett aktivt lyssnande, där vi försöker förstå, en självkritisk reflektion, där vi är beredda att acceptera nya fakta och en kritisk granskning, där vi bl a besvarar uppkomna frågor. En lärare eller en studiecirkelledare har ett speciellt ansvar för att detta fungerar i just sin grupp.

Mr Wang Linxing (Shanghai Expert on Community Learning) avslutar dagens föreläsningar på temat "Modern Distance Education and the Development of Community Learning". Genom ekonomisk och social utveckling har behovet av distansutbildning ökat markant i Kina. 2005 satte man i Shanghai av 20 miljoner RMB (1 RMB = 1 SEK) för att skapa en gemensam plattform – en infrastruktur - för den vanliga skolan, för yrkesutbildningen, för utbildningen av äldre, landsbygdsutbildningen, utbildningen av invandrare och familjeutbildningen. En viktig metod har blivit distansutbildning understödd av en hög teknisk nivå avseende tvåvägskommunikation via satellit eller Internet.

Den fullmatade konferensdagen avslutas vid 17-tiden med tacktal av **Mr Wang Qikang**, **Mr Ye Zhonghai** och av **Karin Ekermann**. Hon tackar för att vi fått delta i konferensen, påtalar att det händer mycket mellan Kina och Sverige för närvarande: bl a besöket av skeppet Götheborg, EAE-konferensen om någon vecka etc, och att vi ser fram emot att hålla kontakten med våra kinesiska kollegor och vänner. Internet underlättar den kontakten.

Konferensen genomfördes i en sal med hög teknisk kvalitet. Allt var in i minsta detalj väl planlagt och tidsschemat hölls utan anmärkningar. Tolkningen från kinesiska till engelska var överlag bra, främst av Li Wei och Gao Shuting. Samtliga föreläsningar var inlämnade i förväg och i konferenshandlingarna fanns redan sammanfattningar av varje föreläsning. Det fanns få tillfällen till frågor, diskussioner eller idéutbyte. Således en mycket formell och stel konferens, som egentligen ger alldeles för lite i förhållande till den tid som disponeras. Det var dock en stor upplevelse att få delta!

Vi lämnar universitetet i skymningen och far tillsammans med konferensledningen till en närbelägen, mycket fasjonabel restaurang. Vi är ett trettiotal personer som slår oss ner kring tre runda bord och bjuds på ännu en fantastisk middag. Eftersom det är en officiell middag avslöser talen och välkomstskålar varandra. Vi skålar i glas fyllda med rött, kinesiskt vin och kristallen klirrar. Vi njuter av över tjugo olika rätter, tilldelas olika gåvor, bl a en brevprens och "Shanghais nyckel" i glas. Vi utbyter visitkort – ett kort överlämnas alltid med båda händerna – och har faktiskt riktigt trevligt ihop.

Strax före 19.30 bryter vi upp, tackar för den överdådiga middagen och för det trevliga umgänget. Våra värdar tar oss på en utflykt med minibussen till The Bund – engelsmännens gamla paradgata längs floden Huangpo. Det är mycket folk samlade längs strandpromenaden. De flesta flanerar i maklig takt och njuter av de gamla husfasadernas elupplysta skönhet eller de väldiga skyskraporna i Pu Dong på andra sidan floden. Här finns det fantastiska "Oriental Pearl TV Tower" (468 meter) och

Från vänster Staffan Roselius, Ulla Laurin och Karin Johansson

Vi bjuds på en överdådig representationsmiddag med tal, gåvor och lyckönskningar

Jinmao Tower - Kinas högsta byggnad och världens fjärde högsta med 420 meter. Den kostade 540 miljoner US-dollar att bygga - nästan 5 miljarder svenska kronor! Dessa två byggnader delar på platsen med hundratals andra skyskrapor i en värld som man knappt trodde fanns, utom möjligen i någon påhittad science fiction-roman.

The Bund...

är engelsmännens gamla paradgata längs floden Huangpo. Bebyggelsen är uppförd vid det näst senaste sekelskiftet och vittnar om den makt européerna - och då i synnerhet britterna - utövade i fjärran östern. Förutom att vara ett kolonialt maktcentra var det även opiumhandels och dekadensens förlovade land. I denna miljö grundades det kinesiska kommunistpartiet - och numera har staden utvecklats till Kinas kommersiella centrum!

Vi vandrar bort mot minnesmärket efter Andra Världskriget i Huangpu-parken. Vi erbjuds att köpa olika varor av lätt påträngande försäljare. Jag köper fem Rolex-klockor för 100 RMB, d v s välgjorda förfalskningar för 20 kronor styck!

Vi tar av in på den välkända affärs- och turistgatan East Nanjing Road. Här finns dyra affärer för de välbärgade, där man köper sidenkläder av högsta kvalitet men också små specialbutiker som säljer ätpinnar, kinesiska stränginstrument och olika tesorter. På fasaderna blinkar neonljusen ikapp och stadens intensiva puls blir tydlig. Mängder med folk trängs på gågatan. Vi blir erbjudna att köpa allt från blinkande krimskräms till sexuella tjänster, även om det sistnämnda är officiellt förbjudet i Kina. Några mammor med små barn i famnen kommer och tigger enträget.

Vi återvänder till vårt hotell strax före klockan 22 och kan sammanfatta ännu en intressant dag.

Onsdagen den 18 oktober

Vi lämnar hotellet strax före klockan 8 och reser under cirka 90 minuter genom staden. Vi talar om gårdagen och får reda på att TV-universitetet i Shanghai återstartades 1978 – efter den omvälvande Kulturrevolutionen som Mao Zedong ledde – och att det dröjde ytterligare två år innan man återigen nådde ut på landsbygden runt staden. Våra värdar är även välinformerade om att våra egna nyvalda, borgliga ministrar inte betalt skatt och TV-avgifter och att deras lämplighet ifrågasätts – Världen är inte stor numera! Under resan noterar vi även att antalet bilar är vida större än antalet cyklar i Shanghai. Vi ser dock att väldigt många mopeder är eldrivna, vilket torde förbättra stadsluften betydligt! Mopederna står på laddning under natten, försörjda av kärnkraftsproducerad el, och går därefter att använda under hela nästkommande dag. Det finns en trampfunktion som gör att det går att ”dryga ut” batteriernas kapacitet något!

Vid halvtio kommer vi fram till ”Community Education Instruction Center” i New PuDong District. Vi blir vänligt bemötta av Mr Wang Linxing, som vi känner sedan gårdagens konferens, och hans personal. På en stor dataskärm i trädgården hälsas vi ”Warmly Welcome!”. Mr Wang säger; ”It’s important to open up our eyes and learn from other countries!”.

Efter en kort informationsfilm i samlingssalen blir vi bjudna på allehanda tilltugg och sätter oss tillrätta i ett luftkonditionerat och blomsterpyntat rum. Från trädgården hörs vacker, flöjtliknande sång från någon flugsnapparlik fågel.

Skolorna i PuDong District är tydligen föregångare – ”We are in the front-line!”, säger Mr Wang - då det gäller utvecklingen av skolan och skolans värld. Det gör att den annars tydliga skillnaden mellan stad och landsbygd inte är så stor inom detta område som den är på många andra platser i Kina. De flesta invånarna är från trakten. Inom detta område har man både vanliga skolor (Community School) och internatskolor (Urban Residential Area School). Då det gäller vuxenutbildning önskar de blivande eleverna både formell och icke-formell utbildning, beroende på ålder och livssituation. Syftet med utbildningen kan vara allt från att skaffa sig en yrkesutbildning till att få kunskaper för att utöva en fritidssyssla. Kursernas innehåll bestäms centralt men bygger ursprungligen på lokala behov.

Man har även en omfattande distansutbildning, där man möts både i ”det fysiska rummet” (face-to-face) och via Internet, där man kan sitta hemma vid sin egen dator och studera när man har tid. De flesta studenterna har således datorer i hemmen! Äldre personer vill utveckla sig själva genom statsunderstödd, icke-formell utbildning, t ex sömnad, matlagning, datorkunskap – d v s aktiviteter av både teoretisk och praktisk karaktär.

Vi tackar för det intressanta samtalet, utbyter presenter med varandra och ställer upp för det obligatoriska gruppfoto (se sidan 27). Därefter far vi in till centrum av förorten för att äta lunch på åttonde våningen i ett höghus.

Strax efter klockan 13 börjar nästa studiebesök, ett hastigt besök vid skolan Tangren Community School. Många nyfikna har mött upp för att titta på de utländska gästerna, d v s oss. Det är äldre personer med sina barnbarn och unga mammor med sina små barn. De tar del av våra förehavanden med stort intresse! Ett tjugotal kvinnor, klädda i bländvita kläder, utövar Qigong på den öppna platsen framför skolan. Inne i skolan möter vi äldre män som målar akvarell eller skriver kalligrafi. De har gjort en utställning med vackra alster från sin verksamhet. Det går inte att ta fel på deras glädje och stolthet. Tänk att ett aktivt kulturutövande kan ge oss människor stolthet, glädje och harmoni!

Vi reser vidare och kommer efter några minuter till Tangzhen Community Learning Center. Det är en mycket modern skola, byggd i glas och betong. Vi blir vänligt bemötta av **Mr Wang Aiming**, som tar oss till en samlingssal där vi informeras om skolans verksamhet. Skolans verksamhetsområde är 42 km². Inom detta område finns 17 skolor och ”learning centras”, där man förutom ordinär skolgång även bedriver en omfattande icke-formell undervisning, motsvarande vår folkbildning. ”Happy learning life is the fundament for a good society!”, säger **Mr Wang Aiming**. ”Lycklig

Vi förvånas över den moderna infrastrukturen i Shanghais skolvärld

New Pudong Area...

var tidigare ett jordbruksdominerat område i Shanghais utkanter - nu är det stadens mest "heta" utvecklingsområde. Under de senaste 10-15 åren har det vuxit upp 100-tals jättelika skyskrapor, som hyser internationella investerare, banker och företag. Området fortsätter att växa och om tio år är det sannolikt dubbelt så stort! Utvecklingen skenar i Shanghai i allmänhet och i New Pudong Area i synnerhet!

och "harmonisk" är ständigt återkommande nyckelord då man beskriver denna verksamhets syften. För att nå dessa får man ett omfattande stöd från staten – ett stöd som man för närvarande håller på att utveckla. Regeringen vill nämligen öka folkets kunskap, så att de bl a kan "hånga med" i den tekniska utvecklingen.

Skolorna ger även stöd till dem som är arbetslösa och erbjuder exempelvis "jobbsökarkurser". Man känner ett stort socialt ansvar för medborgarna.

Vi reser vidare inom New Pudong och noterar att det är stor skillnad på standard mellan ett kvarter och ett annat, främst föranlett av om det är gammal eller ny bebyggelse. Omkring klockan 15 kommer vi till Jinyang Community School, där vi möts av en välkomnande skolledning och vitklädda Qigong-utövare. På en handmålad skylt hälsar man oss "warmly welcome!" och vi får del av en enastående värme och vänlighet.

Vi visas runt i skolans lokaler och besöker olika "studiecirklar" med ämnen som tillverkning av sidenblommor, övning i minnesträning och slutledningsförmåga för äldre, kalligrafi, akvarellmålning och körsång. Efter rundvandringen samlas vi i en större sal där eftermiddagsljustet silar in mjukt från väster, bjuds på grönt te och kakor, vacker musik från ett tvåsträngat kinesiskt instrument (er hú) och en trevlig teater på engelska. Det handlar om en man som firar sitt födelsdagskalas och även om teatern är på engelska är det sociala spelet mellan de medverkande i grund och botten kinesiskt.

Man har för närvarande 84 grupper – främst äldre personer – som bedriver denna typ av icke-formella utbildning. Man har även utbildning för spädbarn och mycket små barn, naturligtvis tillsammans med deras föräldrar.

Nästa vecka flyttar skolan till nya, moderna lokaler. Något man noterar med stor glädje. Vi tar farväl av de vänliga människorna, utbyter presenter med varandra och reser vidare. Vilken vänlighet och spontanitet vi möter – och den känns verkligen helt äkta!

Vid halv fem anländer vi med minibussen till TV-tornet "Oriental Pearl TV Tower". Nederst i tornet kommer vi till en imponerande entréhall med stora ljusgenomlysta färgfoton från välkända platser runt om i världen. Det är inte utan att man känner att de ansvariga nog gärna ser sitt eget "Pudong New Area" som en av dessa "världsplatser" – och visst har detta område, med alla sina fantasifulla skyskrapor, ett stycke fantastisk och futuristisk arkitektur. Alla intrycken tar nästan andan ur en!

Vi tar hissen upp till första avsatsen några hundra meter över gatuplanet. Det första jag ser när jag tittar ut är en vacker hona av pilgrimsfalk, som passerar förbi fönstret - Vilket sammanträffande! Luften är disig och sannolikt fylld av luftföroreningar, så i den tilltagande skymningen blir det allt svårare att se ut över Huangpu River. På båda sidor om floden reser sig skyskraporna, även om de flesta finns i området runt TV-tornet. Vi ser skeppet Götheborg som ligger vid kaj, de vackra fasaderna längs The Bund som flödar i ljus och Jinmao Tower med sina 88 våningar och 420 meter, som snart blir "förbibyggt" av den byggnad som står strax bredvid - och som kommer att bli världens högsta byggnad. I det sistnämnda ligger mycket prestige

och byggmästaren har lovat att bygga på ytterligare några våningar om någon annan bygger högre inom den närmaste tiden!

Vi åker ytterligare en bit upp i det 468 meter höga TV-tornet och utsikten blir än mer magnifik. Det tilltagande mörkret och det täta diset begränsar dock utsikten men gör upplevelsen än mer överklig! Mer än så här kan väl inte människan förvränga sin ursprungliga och naturliga miljö!

Vi tar hissen tillbaka till bottenvåningen och gör ett hastigt besök vid ett museum; "Shanghai Municipal History Museum", som med fantastiska interiörer och bilder beskriver stadens fascinerande historia; handelscentrum, den stora exporthamnen, de utländska koncessionerna, opiumkriget, platsen där det kinesiska kommunistpartiet grundades, den moderna tillväxtstaden etc.

Ur Nationalencyklopedin:

Shanghai [SaNxaj], stadskommun i Kina, administrativt jämställd med en provins; 6 200 km², 18 milj. inv. (2005). S., som är Kinas största stad, ligger 25–30 km från östkusten, med hamn vid floden Huangpu, ca 20 km ovanför dess utlopp i Chang Jiang. S. har ett mycket gott transportläge och stor, yrkesutbildad arbetskraft; staden svarar för ca 1/10 av Kinas industriproduktion. I staden finns det moderna, mycket stora stålverket Baoshan, landets största tillverkning av TV-apparater, telefoner, cyklar, kameror, elektriska hushållsmaskiner samt kemiska fibrer. Mycket omfattande är också textil-, lastbils- och personbils- (bl.a. Volkswagen) samt elektroniktillverkningen. S. öppnades för utländska investeringar 1984 och har sedan 1992 en börs. Mellan 1992 och 1995 växte stadens ekonomi med mer än 14 % per år, och BNP per capita år 1997 fem gånger högre än i Kina som helhet. Samtidigt befinner sig en halv miljon människor under fattigdomsgränsen, bl.a. till följd av arbetslöshet efter att statliga företag omstrukturerats eller lagts ned. Under 1990-talet pågår en enorm infrastrukturbyggnad i S. Stadsdelen Pudong i östra S. är ett mycket stort, nytt kontors- och industriområde. Nära 1 milj. människor har under 1990-talet flyttat från stadens centrala delar till nya, perifera bostadsområden. S. är ett av Kinas ledande centra för högre utbildning med flera universitet och många fackhögskolor. Solveig Mårtensson

S. blev stad ca 1267 och kom snart att utvecklas till ett betydande handelscentrum. Efter opiumkriget 1839–42 öppnades S. definitivt för handel med västerlandet och kom därefter att överta Guangzhous roll som Kinas viktigaste hamnstad. Det utländska inflytandet blev påtagligt i de s.k. koncessionerna, områden som styrdes av utlänningar och vilkas byggnader ännu präglar stadens centrum. I koncessionerna bedrevs S:s internationellt beryktade nöjesliv, men det var också i en av dem (den franska) som det kinesiska kommunistpartiet 1921 grundades och höll sin första kongress.

Vi lämnar "Pudong New Area" och dess gnistrande skyskrapor och far genom stadens upplysta gator mot vårt hotell. I hotellets närhet stannar vi vid ännu en restaurang och bjuds på en spännande måltid. Vi möter några av de personer som besökte Stockholm sommaren 2005. Under måltiden talar vi om lärarnas status i våra båda länder, om att arbetslösheten – den öppna – ligger på samma nivå i Sverige och Kina, d v s mellan 5-7% och att arbetslöshetsersättningen i Kina endast är 10-15% av den ordinarie lönen och att den betalas ut i maximalt två år.

Strax före klocka 22 är vi åter på hotellet. På hotell-TV:n räknar jag till minst 50 kinesiska kanaler, många kommersiella med ständiga reklamslag och minst en nyhetskanal på engelska. En av huvudnyheterna på denna kanal är en debatt kring hur förgiftade sötvattenkrabborna är i floderna runt Shanghai, d v s de krabbor vi ätit vid våra senaste måltider.

"Miljöförstörelsen i Kina har nu gått så långt att människors hälsa och samhällets stabilitet äventyras", medger chefen för jättelandets miljöskyddsmyndighet Sepa. Kinas snabba industrialisering de senaste två årtiondena har gjort landet till ett av de värst nedsmutsade i världen. Mr Zhou Shengxian på den statliga miljöskyddsstyrelsen, påpekar att hälften av Kinas floder redan är svårt förorenade och en tredjedel av landets yta är skadad av surt nedfall. Mr Zhou menar att detta har "skadat omvärldens bild av oss!". Som utomstående betraktare förstår man genast – och utan att vara miljöexpert – att utvecklingen i Shanghai med allt fler bilar, jättelik befolkningsexplosion och husfasader flödande i elljus inte är ekologiskt hållbar – knappast heller socialt hållbar!

Torsdagen den 19 oktober

Klockan halvåtta lämnar vi hotellet och far till ännu en stadsdel i Shanghai. Det är mycket trafik så här under morgonrusningen; cyklar, mopeder och bilar och mängder med folk som promenerar. Vi noterar att det är stor skillnad på bostadsstandarden och att man sanerar det ena kvarteret efter det andra. Gammal, illa skött bebyggelse ersätts av höghus, ofta med 25-30 våningar. Staden "ändrar ansikte" i högt tempo!

Strax före nio är vi framme vid Jing An District ("det lugna och fridsamma distriktet") och Chao Jia Community School. Inom skolans "rektorsområde" finns fem skolor som serverar en befolkning på omkring 60 000 invånare. På denna skola, som ligger inklämd mellan 30-våningars höghus, har man bl a en stor samlingssal som är gratis att låna och där invånarna kan samlas för att titta på film och teater, till möten eller fest.

På gårdsplanen möts vi av kvinnor klädda i grönt, vitt och rött, som utför en intensiv trumdans för oss. Vi vandrar runt i skolan och möts av grupper med ofta äldre människor som utövar kalligrafi (står högt i status då det gäller kulturaktiviteter i Kina), datakunskap (man arbetar med MS Paintshop), akvarellmålning, modern dans och körsång. Just det sistnämnda leds av en dynamisk, före detta lärare på musikhögskolan, som verkligen lyckats föra sina körmedlemmar till en kvalitativ höjdpunkt; Sången är kraftfull men ändå nyanserad och känslig! Fantastiskt vackert – vi är imponerade!

Efter rundvandringen samlas vi i ett blomsterprygt rum med vita tyllgardiner, där både solen och den fläktande vinden tittar in. Från de kringliggande salarna hörs svagt pianomusik, körsång och taktfasta trummor. Det känns som om vi sitter mitt i ett "kulturcentrum" – och så är det ju också!

Skolans chef, **Mr Dai Ju Sheng**, hälsar oss välkomna och presenterar skolans verksamhet. Vi befinner oss nu i centrum av den väldiga staden Shanghai. Det finns 19 distrikt (stadsdelar) i Shanghai, varav detta är ett av de minsta till ytan, bara 7,6 km². Det är dock väldigt tätbefolkat med cirka 300 000 invånare.

Inom detta distrikt finns 75 000 äldre människor (kvinnor över 55 år och män över 60 år). Man genomför cirka 50 000 utbildnings- och kulturaktiviteter per år, där de äldre ofta är aktiva under vardagar och där skolelever och arbetsföra är aktiva under kvällar och helger. För de yngre kan det vara att lära sig engelska, japanska eller datorkunskap. Man har även verksamhet för handikappade människor. För att bedriva verksamheten får man ett gott stöd från staten.

Man har två typer av lärare/kursledare. Inom detta distrikt har man dels 138 professionella lärare från "Utbildningsbyrån", som betalas av regeringen (d v s Shanghai Gouvennement) men också ett stort antal frivilliga, ofta pensionerade lärare som bor i området. Lärarna/kursledarna deltar i en ledarutveckling som leds av "Community College" och som kan bestå av introduktion, kurser, erfarenhetsutbyte, handledning och framtagning av lämpliga kursmaterial. Vi tilldelas några exempel på studiematerial, som producerats inom just detta distrikt (exempelvis matlagning, heminredning).

Man har även ett samarbete med de sociala myndigheterna då det gäller arbetslösa ungdomar och socialt utslagna individer.

Inom varje studiegrupp finns en elev som är utsedd till mellanhand mellan gruppen och läraren; snappar upp önskemål från deltagarna och lämnar dessa till läraren och får i sin tur information från läraren till gruppen. Vi förstår att deltagarstyrningen är relativt begränsad i grupperna och att läraren fortfarande "sitter i katedern"! Länge leve Konfucius!

Vi berättar om våra studiecirklar, om deltagarstyrning, gruppdynamik, om studiecirkeln roll i den demokratiska processen i samhället och om behovet att även utveckla den enskilde individen. Vi berättar om ledarens roll och om olika lärostilar, att "lära ut" och att "lära in" och om hur man skapar en bra dialog inom gruppen; Vi lär av varandra!

Vid tolvtiden avslutar vi det givande mötet – Vi har i lugn och ro kunnat diskutera våra verksamheter för att på så vis öka kunskapen om varandra och – vilket är det viktigaste – kunnat förstå hur vi kan "korsbefrukta" och hjälpa varandra i ett fortsatt arbete!

Vi besöker en överdådigt inredd restaurang; "Dynasty Food & Drink Chain Business Restaurang", belägen i ett vitt höghus. Entrén inramas av förgyllda detaljer och lobbyn är överdådigt inredd med soffgrupper, stolar, bord, flyglar och lampor i marmor och guld. Vid ingången till själva restaurangen finns ett rum i marmor där man kan välja ut den fisk, krabba eller sjögurka man önskar till sin måltid.

Vi sätter oss kring ett stort, runt bord med en rund, roterande glasskiva i mitten. På ett guldglänsande underlägg finns en vit tallrik, till vänster en fuktig handduk, till höger en guldsked och två ätpinnar lutade mot ett stöd. Bakom tallriken står två olika sorters glas och en liten skål i guld.

Grönt te serveras i små glas som aperitif. Till måltidsdryck kan man välja flera olika alternativ; rött, kinesiskt vin (som man ofta har att skåla i och som serveras i små mängder), kinesiskt öl, olika juicer, drick-yoghurt eller drycker på sesamfrö, bönor o dyl. Det röda vinet heter denna gång "Dynasty".

Maten – ofta mängder av små rätter - serveras efterhand på den roterande bordsskivan och plockas med ätpinnarna när rätten passerar framför en. Det är inte alls som på de svenska kinesrestaurangerna. Under en måltid erbjuds man mellan 20 och 30 rätter! Några exempel på rätter kan vara lotusblommans rot fylld med ris, sötvattenkrabba, gåslever, kokt krabba, kokta sötvattenfiskar i starka såser, runda potatiskakor med köttfyllning, små trädgårdssniglar, bambuskott, glaserad anka, stekt kyckling eller höna, minibläckfiskar, maneter, flottyrkokta hönsfötter (!), krispiga, lätt wokade grönsaker, sjögurka, olika sorters svamp, räkor med olika såser, musslor, lax, flottyrkokta blommor, bondbönor, soja, vinäger och sparris samt som efterrätter vatten- och honungsmelon eller söta kakor. De söta rätterna kan mycket väl serveras innan övriga rätter serverats färdigt – det lär vara bra för matsmältningen att äta lite sött under själva måltiden, och inte bara i slutet.

Måltiderna tar lång tid, man skålar ofta och när man inte varandras glas knackar man glaset fot i glasskivan på bordet.

När vi efter måltiden besöker toaletten noterar vi med lätt höjda ögonbryn att det finns en liten TV vid varje pissoar! Hoppas att de bara visar kortfilmer!

Vi reser vidare. Nya studiebesök väntar på denna intensiva resa. Strax efter klockan 14 kommer vi till "Adult Education Committee of Huangpu District", "Education Bureau of Huangpu District" och "Community College of Huangpu District". Även här blir vi vänligt bemötta och visas runt i lokalerna. Vi ser hur någon grupp lär sig stränginstrumentet èr hú, några som övar på en Shanghai-opera, några som spelar elorgel och några som lär sig filmkunskap med stöd av alldeles nya Dell-datorer uppkopplade i ett nätverk och en Charlie Chaplin-film.

Denna skola arbetar inom ett 18 km² stort område, som bl a täcker in "The Bund" och som har drygt 600 000 invånare (lika många som i Göteborg). Inom detta område finns 18 Community Colleges. Dessa skolor har 50 000 elever i både formell och icke-formell utbildning, som täcker in livets alla aspekter. I detta räknas även utvecklingen av en personlig hobby. Man anser att skolornas verksamhet ökar invånarnas livskvalitet.

Kören leds av en dynamisk, före detta lärare på musikhögskolan, som verkligen lyckats föra sina körmedlemmar till en kvalitativ höjdpunkt; Sången är kraftfull men ändå nyanserad och känslig! Fantastiskt vackert – vi är imponerade!

Skolans ordförande menar att han är mycket inspirerad av våra "study circles" och säger att man nu använder det namnet på grupperna som bedriver icke-formell vuxenutbildning i denna skola. Vårt mål är att skapa ett "läroparadis" i vår skola! Liksom i Sverige är alltför äldre människor aktiva och vill lära mer om kultur, hälsa och inspireras till en ny hobby.

"Hur når ni deltagarna till era "study circles"?", undrar Tore. "Vi säger att alla är välkomna, vi distribuerar en vikkfolder om vår verksamhet, vi bedriver uppsökande verksamhet och vi gör reklam för vår verksamhet vid de olika kulturarrangemang vi genomför!", blir svaret. Vår centrala regering i Beijing förordar och stödjer "longlife learning", även ute på landsbygden.

Tore frågar även om de många lokala miljögrupper som bildats i Kina under senare år kan få skolans hjälp? Han får ett jakande svar!

Vi avslutar med att konstatera att det runda kinesiska matbordet är utmärkt att bedriva cirkelstudier vid! Vi utbyter gåvor oss emellan och reser vidare genom kvarter som är i stor förändring. Gamla hus rivs och nya, moderna byggs. I de nya husen kan kostnaden för insatsen vara 30 000 RMB per kvadratmeter (jämfört med Stockholm där snittkostnaden är 45 000 SEK per kvadratmeter) och i vissa delar av Shanghai kan den vara 100 000 RMB per kvadratmeter!

Vid halvfemtiden kommer vi till Gamla sta'n i Shanghai. Arkitekturen är gammeldags och vacker. Vi vandrar in i basarerna där mängder av små butiker trängs längs gatorna. Här kan man köpa det mesta och här hittar vi många turister, både inhemska och en del från utlandet.

Våra värdar tar oss till en stilla och vacker trädgård; "Yuyuan Garden", en gång byggd under Mingdynastin (1368 - 1644 e Kr). En duktig guide visar oss runt i den spännande trädgården. Vi ser gammal kinesisk arkitektur, dammar med brandgula karpfiskar, tuktade träd, vänliga drakar i sten, runda dörröppningar, en ung natthäger, lejon i brons och ett av Shanghais äldsta träd – ett Ginkgo biloba-träd som sägs vara planterat då trädgården byggdes för 350 år sedan. Nu har skymningen kommit och den

gamla staden blir till ett hav av ljuspunkter. Vi förflyttar oss bort till dammen med den zick-zack-formade träbron ("The Nine-Curve Bridge"), tehuset "HuXing Teahouse" och de välkända restaurangerna "Nanxiang Steamed Bun" och "Green Wave Gallery Restaurant". Den sistnämnda har haft gäster som Fidel Castro och Bill Clinton. Och nu blir även vi dess gäster. Våra värdar bjuder oss på ännu en spännande middag i gammeldags, kinesisk miljö. Vi provar ett nytt, kinesiskt rödvin vid namn "The Great Wall".

Under middagen berättar våra kinesiska vänner att de känner till några svenska personer; tennisspelaren Björn Borg, bordtennisspelaren Jan-Ove Wallner och Nobelprisets fader Alfred Nobel, medan vi har svårt att nämna en enda känd, nu levande, kines. Vi vet att världens mest kände basketspelare är kines och att Kinas statschef heter Hu Jintao.

När vi vandrar åter genom basarerna handlar vi lite olika souvenirer (sidenhalsduk, barnkläder, ätinnar, Buddha-figurer och oäkta Rolex-klockor för att nämna något).

Vi avslutar dagen med ett hastigt besök längs East Nanjing Road vid "The Bund". En kall öl på en uteservering, omgiven av varm, 20-gradig nattluft, avslutar ännu en intressant dag.

Idag lämnar vi Shanghai med buss och far åt sydost längs den stora motorvägen mot Hangzhou. Det känns nästan avkopplande att för några dagar lämna den intensiva storstaden och komma ut på landet. Det tar minst en timme att komma utanför Shanghai, därefter möter en mer spridd bebyggelse och mängder med risfält i ett väldigt platt landskap. Vädret är disigt, regnet hänger i luften och termometern visar 25 plusgrader. Här och var ser vi spikraka kanaler och små fiskdammar. Det odlas överallt. Jag ser vita hägrar, några små duvor och enstaka sparvar men kan tyvärr inte artbestämna dem. Klockan halvtio gör vi ett kort stopp för att sträcka på benen. I affären kan man köpa glass av märket GB-Glace precis som här hemma!

Klockan halvtolv kommer vi fram till Hangzhou Xihu statliga gästgiveri, som är Kinas motsvarighet till vårt Harpsund. D v s en plats dit stats- och/eller regeringschefen tar sina gäster för att kunna föra förhandlingar eller ha överläggningar i en mer avspänd atmosfär. "Ordförande Mao vistades ofta här under sin regeringstid", säger Li Wei med respekt i rösten. Trots att Mao orsakade många miljoner människors död under sina kommunistiska experiment, verkar dagens kineser uppvisa en förlåtande attityd mot "ordförande Mao". Hans stora porträtt hänger ju fortfarande på Himmelska Fridens Torg i Peking. Enligt Tore har man samma attityd till vissa forna kejsare; De gjorde en del fel men det var en hel del som också blev rätt, blir slutsatsen! Var kejsarna dessutom goda poeter och skickliga kalligrafier får de nästan automatiskt ett gott eftermäle. Mao var både en god poet och en skicklig kalligraf!

Området bevakas av militärer ur den kinesiska krigsmakten; Strikt klädsel med gröna uniformer och röda axelklaffar och ett mycket perfekt uppträdande. Vissa områden är förbjudna för oss att vistas i men vi har trots detta stora möjligheter att röra oss fritt.

Fredagen den 20 oktober

Besöket börjar i den magnifika matsalen där vi bjuds på en välsmakande buffé under lysande kristallkronor. Hänger vi av oss några kläder på stolens ryggstöd kommer det genast en servitris med vita handskar och drar ett skyddande tygstycke över alltsammans. Just denna måltid är lite mer internationell i sin utformning och ordet "lyx" känns rätt då man vill beskriva vår upplevelse. I korridoren utanför matsalen hänger fotografier av forna ledare inom kommunistpartiet; Mao Zedong, Deng Xiaoping och Jian Zemin.

Mao Zedongs ande svävar fortfarande över gästgiveriet

Efter måltiden går vi en promenad i den omgivande parken. Små dammar, glesa dungar och öppna gräsmattor dominerar området. Vi ser blommande buskar med pioner – Kinas nationalblomma – och täta bestånd av bambu men också ett flertal fåglar: Sommargylling, sädesärla, mesar och någon koltrastliknande, svart fågel samt flera natthägrar. Parken fylls av sång från fåglar och syrsor och stilla kinesisk musik. Allt detta gör promenaden synnerligen angenäm. Vid parkeringsplatserna står flera svarta BMW ur 700-serien med mörka vindrutor. Vi förstår att här vistas "männen ur makteliten", för trots kommunismens klasslösa samhälle måste det ju ändå vara en viss skillnad mellan kreti och pleti! Eller hur?

Hangzhou...

är huvudstad i provinsen Zhejiang och är ungefär lika stor som Stockholm. Marco Polo besökte staden - och den underbara West Lake - år 1280 och kunde konstatera att han varit i paradiset!

Hangzhou är Kinas silkesstad nummer ett och idag finns här en omfattande siden-industri. Staden är den sydligaste delen av den väldiga kanalen mellan Beijing och Shanghai.

Under 250 år har Hangzhou varit Kinas huvudstad!

Vi lämnar den vackra parken och far ner till "West Lake". Vi vandrar förbi statyn av den välkände poeten Sung Dong Po. Förutom poet var han även kejsarens ämbetsman och verkade under Song-dynastin (960-1279 e Kr). Det var under denna period som han med stöd av 200 000 man lätt bygga "West Lake". Förutom sjön är Hangzhou även känt för sin odling av grönt te och för sin produktion av silke. Det är grävåder och hela sjölandskapet är insvept i gråa nyanser. Efter en stund börjar det regna lätt och det tar högst några minuter innan våra omtänksamma värdar köpt paraplyer till var och en av oss! Vi stiger ombord på en täckt båt och far ut på sjön. På en höjd i närheten finns en storslagen pagod som vi noterar som en grå siluett. Vi besöker två öar med stiliga byggnader och gles, parkliknande skog. Det är synnerligen stämningsfullt och vackert, kanske för att vädret är som det är? I kanten av sjön växer täta bestånd av lotusblommor och över de små sunden sträcker sig välvda broar i sten från Song-dynastin.

Vi far vidare och kommer omkring klockan 16 till "Hangzhou Shangcheng Community College". Stämmningsfull körsång möter oss i den stora aulan. Vi noterar att denna skola ger ett lite mer fattigt intryck i förhållande till skolorna i Shanghai. Bakom skolan ligger ett barndaghem och eftersom det är sen fredagseftermiddag kommer föräldrarna för att hämta sina barn.

Skolans ordförande **Mr Chen Lei** hälsar oss välkomna till den tusenåriga staden Hangzhou, som fick sitt uppsving i slutet av 500-talet, i o m byggandet av den stora kanalen, som bl a skulle förse städerna i norr med ris från de södra provinserna, och till deras skola som startade sin verksamhet 1990. De verkar inom ett distrikt som är 81 km² stort och har cirka 310 000 invånare.

Under senare år har man lagt ner stora resurser på att utveckla utbildningen i området. Bl a har man etablerat flera s k "learning centers" och försökt nå målgrupper som arbetslösa och äldre.

Man har även infört en rabattalong ("longlife education ticket"), som ger invånarna möjlighet att till subventionerat pris delta i olika utbildningar, främst inom den icke-formella utbildningen. Talongerna delas ut till invånarna men alla använder dem naturligtvis inte. Tore frågar om talongerna har gjort att icke studievana människor blivit inspirerade att delta och får till svar att man märkt en ökning bland yngre och äldre. Alltså de grupper som har det lite sämre ställt rent ekonomiskt. Man har även en omfattande kurskatalog, där man marknadsför sina utbildningar.

Vid 18-tiden lämnar vi skolan och bjuds till ännu en fin restaurang. Denna fredagskväll vimlar det av brudpar i entrén till restaurangen. De videofilmas och fotograferas som om de vore riktiga "kändisar"! Alla är de klädda i vita klänningar med fina brudbuketter och svarta kostymer med slips. Således är det inte mer annorlunda än hemma hos oss själva.

Vi avnjuter en mycket god måltid, kanske en av resans bästa, innan vi sätter oss i bussen för att fara till Shaoxing, en gammal stad som var ett regionalt centrum redan 500 år före vår tideräkning. Vägen är en trefilig och starkt trafikerad motorväg. Eftersom det är gott om vattendrag har man byggt väldiga broar över de bredaste. Under resan får vi – under ledning av den kvinnliga, lokala guiden **Miss Ding Wengiong** – lära oss att uttala några fraser på kinesiska. Något som skapar stor munterhet hos våra kinesiska vänner.

Efter knappt två timmar är vi framme vid vårt hotell Langgiao Huayuan Hotel i Shaoxing. Det ligger nere vid flodstranden alldeles i närheten av en upplyst bro och mitt emot universitetet. Hotellrummen är mycket prydliga och mysiga och kan egentligen inte sägas vara annorlunda än dem vi har i Sverige.

En kort kvällspromenad avslöjar att vi kommit till en modern och fin stadsdel, där den upplysta bron i gammal kinesisk arkitektur spelar huvudrollen. Det är tyst och lugnt, vilket känns befriande efter dagarna i det hetsiga Shanghai. De många eldrivna mopederna susar förbi i tystnad.

Under sen kväll får vi reda på att Finnair befinner sig i strejk och att vår hemresa på söndag morgon är hotad. Det utbryter lite lätt panik och biljetter bokas om till andra flygbolag. Några kommer att få fara hem via Hongkong och London till Sverige medan andra hittar andra vägar. När lördagsmorgonen kommer visar det sig att strejken blåsts av och vi kan lugnt falla tillbaka till vår ordinarie resplan.

Lördagen den 21 oktober

Vi noterar att den moderna arkitekturen har länkats samman med de många kanalerna på ett tilltalande sätt

Författaren Luxun är Kinas motsvarighet till vår svenska författare August Strindberg

Shaoxing...

är en klassisk, kinesisk stad som under århundraderna haft många benämningar: "Land of Wine", "Land of Waters", "Land of Bridges" etc.

Staden ligger vid Yangtzefflodens södra delta och i ett landskap som genomkorsas av kanaler.

Staden är känd för tre svarta "ting":

- * Svarta filthattar
- * Svart, torkad kål
- * Svart risvin

...och för att vara författaren Luxuns födelsestad.

Staden är en blandning mellan modern bebyggelse och gammal, pietetsfullt restaurerad bebyggelse

Dagen börjar med frukost på stadens nybyggda och moderna universitet. Här undervisas cirka 20 000 elever av 900 lärare.

I en stor matsal några våningar upp i en byggnad bjuds vi på ett varierat utbud av kinesiska frukosträtter och efter det tar oss **Mr Dong Baizhi** på en kort rundvandring bland universitetets byggnader. Vi noterar att den moderna arkitekturen har länkats samman med de många kanalerna på ett tilltalande sätt. Staden Shaoxing utgörs nämligen av ett nätverk av kanaler och broar. Just kanalerna är fortfarande viktiga transportleder i Kina. Förr i tiden fanns det många fler kanaler; de flesta har blivit igenfyllda i modern tid.

Nästa anhalt blir stadens gamla kvarter och den kände författaren Luxuns födelsehem. Luxun levde mellan åren 1881 och 1936 och har kommit att kallas "father of Modern Chinese Literature". Hans första roman "En dåres dagbok (1918)" är den första som är skriven på modern kinesiska, dvs en sort av skrift som följer dagens talspråk. Han var starkt kritisk till Kinas konfucianska tradition och var aktiv i flera radikala tidskrifter, sympatiserade med de kinesiska kommunisterna, även om han aldrig gick med i deras parti, och hans verk var därför förbjudna på Taiwan fram till slutet av 1980-talet. Luxun var endast hans författarnamn, hans riktiga namn var Zhou Shuren. Han skrev, förutom romaner, även poesi, essäer, litteraturhistoria och litteraturkritik. I vissa stycken kan han liknas vid vår egen August Strindberg.

Vi vandrar runt i de gamla kvarteren, guidade av en duktig lokal guide. Husen är låga, vitputsade och med svarta tegeltak. Gatorna är stensatta och relativt breda. Mellan vissa hus går trånga kanaler, som trafikerar av smala träbåtar med ett välvt svart tak som skydd mot sol och regn. Vi besöker Luxuns gamla skola och hans födelsehem, båda omgjorda till välbevarade museimiljöer. Bakom hans hem finns en muromgjord trädgård där man odlar kål. Denna kål får sedan torka och blir svart till färgen. Svarta filthattar, mörkt risvin och just den svarta kålen är tre produkter som är speciella för Shaoxing. Solen har brutit fram genom morgonens gråa moln och temperaturen stiger upp mot de trettio. Luftfuktigheten är hög. Våra värdar förser oss alla med vackra solfjädrar, så vi kan fläktas av den tilltagande värmen. På en vattenomfluten veranda underhåller en flicka oss med traditionella sånger.

Vi reser vidare någon kilometer för att därefter sätta oss ner i en sådan långsmal båt jag tidigare beskrev. Varje båt tar fyra passagerare och mannen som sköter båten sitter längst bak. Med fötterna rör han – mycket skickligt – en stor, tung åra och med armarna en mindre åra. Den sistnämnda styr han även med. Färden går fram längs en smal kanal. Från den grönskande parken når oss spröda toner av vacker kinamusik och lite längre bort utövar några äldre människor qigong. Nu känner vi oss verkligen i det Kina som vi kanske förväntade oss att uppleva.

Husen ligger tätt in på vattnet, ofta vetter köken mot kanalsidan, och därför når våra näsborrar av dofter från dagens lunchmål. Man tömmer pottan i kanalen, samtidigt som man tvättar sina kläder eller – värst av allt – tvättar sina grönsaker. Några sitter

och läser på en smal stenveranda medan andra pysslar med sina krukväxter eller sköter sina burfåglar. Vi upplever således en skön och avkopplande båtresa genom ett stycke "vardags-Kina". Ibland hukar vi under välvda stenbroar.

Strax efter tolv kommer vi till den välkända restaurangen Xiang Heng. På nedervåningen och inne på innergården har vi "den fattiga delen" av restaurangen och på andra våningen "den rika delen". Som en välbehövlig omväxling hamnar vi i den fattiga delen, slår oss ner kring ett rektangulärt träbord och bjuds snart en välsmakande måltid. Just här, i den fattiga delen av restaurangen, jobbade Luxun som yngling ett tag. Det är mer livligt här än på de restauranger vi tidigare besökt. I slutet av måltiden bjuds vi på stadens välbekanta risvin. En mörkbrun dryck med relativt söt smak – inte alls olik portvin – och med knappt 10% alkoholstyrka. Innan vi lämnar platsen har de flesta av oss köpt en flaska risvin. En av våra värdinnor överlämnar en present till oss; den torkade kålen uppblandat med kött i en vakumförpackad påse. Vi undrar i tanken lite oroligt hur pass det är med kvaliteten men ser snart att produkten är ISO-certifierad, både 9001 och 14001! Just den typen av överraskningar möter vi ofta i Kina idag.

Nästa anhalt blir "The Orchid Pavilion" en bit utanför staden. En vacker, klassisk parkanläggning som anlades för cirka tusen år sedan, omgiven av bambuskog. Den innehåller ett flertal klassiska byggnader, flera dammar och en liten bäck. Vid den sistnämnda platsen sitter vi ned och får delta i en traditionell lek, där man låter en liten skål med risvin flyta fram längs bäcken. Den som tar upp skålen måste sjunga ett stycke eller deklamera något lämpligt. Samma lek har jag för övrigt även deltagit i då jag besökte kejsarparken i Kyong-ju i Sydkorea.

Parken är även en hyllning till kalligrafin. På en plats får man öva sig att med vattenpensel skriva kinesiska skrivtecken på ett mörkt stenblock. Oavsett om det blir vackert eller ej försvinner skriften i avdunstningens tecken. En stor sten, välfylld med traditionell kalligrafi och stående under tak räddades undan kulturrevolutionens bortrensning av allt traditionellt, genom att en lärare från trakten målade över skriften med slammad kalk. Tidigare kejsare har planterat orkidéer här och det är alltså detta som givit parken dess namn.

Vid halvfyra är det dags att lämna våra vänner i Shaoxing och med buss resa tillbaka till Shanghai. Innan mörkret kommer hinner vi se en bomullsfabrik med stora nummerade byggnader omgivna av slumbebyggelse. Utan att ha fått det bekräftat finns det anledning att tro att i slummen bor de underbetalda textilarbetarna, som producerar de produkter som vi kan köpa billigt i våra affärer. Tre frottéhanddukar för under 100 kronor kan nog inte produceras på något annat sätt. Vilket ansvar som konsumenterna har vi att välja "rätt"?

Vi når Shanghais utkanter men har fortfarande nästan en timmes färd innan vi når vårt hotell. Till höger ser vi den futuristiska och mäktiga järnvägsstationen "Shanghai South Railway Station" i glas och betong och flödande i ljus, till väster ett nytt IKEA-varuhus.

Dagen avslutas med ännu en god middag och vi framför vår tacksamhet över hur väl vi tagits omhand av våra kinesiska värdar och överlämnar olika gåvor samt bjuder dem att komma till Sverige nästa år. Vi skålar i ett kinesiskt rödvin, knackar i bordet och dricker varandra till!

Vi känner oss verkligen som om vi vore i det traditionella Kina med gammal bebyggelse och en lugn, harmonisk livsrytm

Söndagen den 22 oktober

Eftersom det är hemresa idag och flyget från Finnair lämnar Shanghais flygplats redan klockan 10 är vi uppe i ottan. Äter snabbfrukost (vilket är bland det värsta jag vet) och tar vår buss ut till "Maglev Longyang Road Station". Här stiger vi ombord på Shanghai Maglev Train, som är ett modernt höghastighetståg och som går på ett magnetspår och då kommer upp i hastigheter över 400 km/timme. Byggprojektet är genomfört tillsammans med tyska Siemens. Under vår resa, som endast tar åtta minuter, kommer vi upp i hastigheter strax över 300 km/timme.

Vi tar farväl av våra kinesiska värdar och av Tore och Shoting, som stannar ytterligare en vecka, och tackar för en fantastisk upplevelse i "Mittens Rike"!

"Ta en rejäl titt innan du lämnar Shanghai, för staden kommer inte att vara densamma då du kommer tillbaka, så fort går utvecklingen här idag!", säger vår tolk Li Wei och ler.

Sammanfattning på kinesiska (Gao Shuting):

Bilder från **KINA**

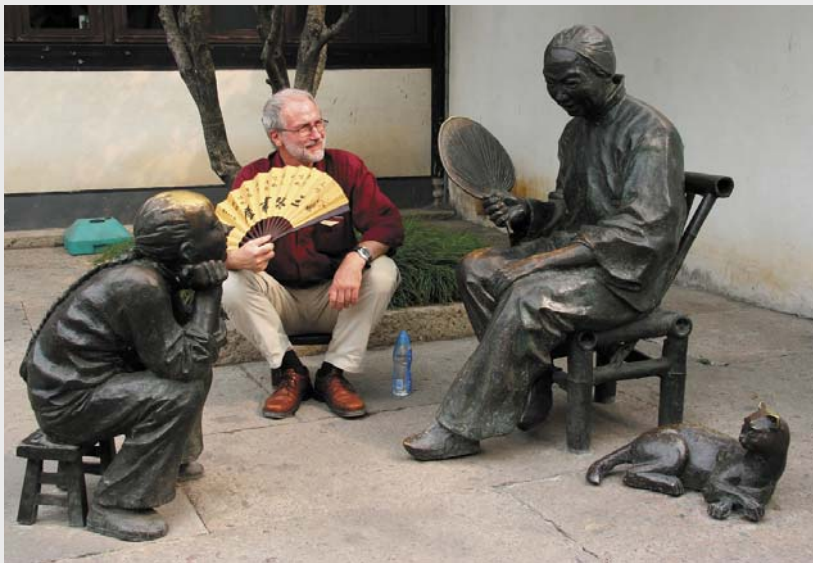
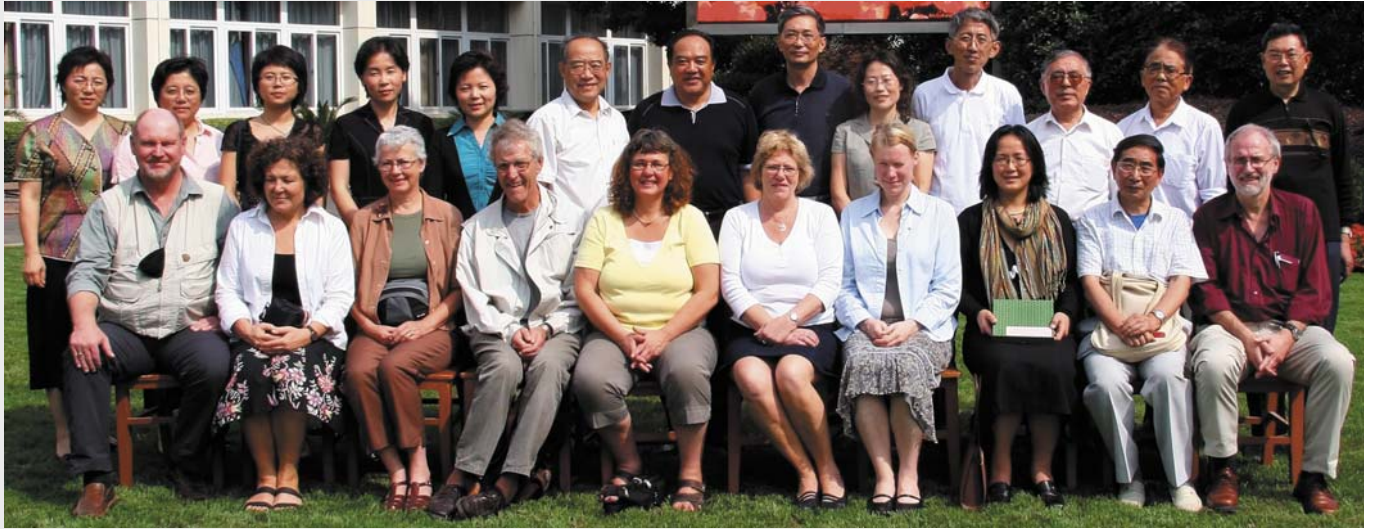
Studieresan till Shanghai 2006-10-15-22

终身教育

"Den som gjort en resa har alltid något att berätta!"

终身教育

Text, foto och layout:
Thomas Johnsson
Studiefrämjandet i Skåne
och Blekinge